

AGERIKO BILKURA

Etxalekun, 2008ko maiatzaren 31n

Gaur, maiatzak 31, egin da Sagrario Aleman Astitz euskaltzainaren sarrera ekitaldia, Etxalekun, Dorrotoa izeneko etxean, goizeko 11:00etan hasita.

Bildu dira:

- Euskaltzain osoak: Andres Urrutia, euskaltzainburua; Beñat Oihartzabal, buruordea; Xabier Kintana, idazkaria; Jose Luis Lizundia, diruzaina; Andres Iñigo, Jagon sailburua; Jean Haritschelhar, euskaltzainburu ohia; Sagrario Aleman, Adolfo Arejita, Aurelia Arkotxa, Miren Azkarate, Pierre Charriton, Jean-Louis Davant, Patxi Goenaga, Joseba Lakarra, Emile Larre, Miren Lourdes Oñederra, Txomin Peillen, Andoni Sagarna, Patxi Salaberri, Pello Salaburu, Ibon Sarasola, Ana Toledo, Joan Mari Torrealdai, Patxi Zabaleta eta Mikel Zalbide. Ezin etorria adierazi du Jose Antonio Aranak.
- Ohorezko euskaltzainak: Pello Apezetxea eta Koldo Artola. Ezin etorria adierazi dute Xabier Gereño, Patxi Oroz eta Karmele Rotaetxek.
- Euskaltzain urgazleak: Kepa Altonaga, Dionisio Amundarain, Iñigo Aranbarri, Jon Aurre, Ricardo Badiola, Mikel Bujanda, Aingeru Epaltza, Pruden Gartzia, Juan Luis Goikoetxea, Patxi Iñigo, Iñaki Irazabalbeitia, Jazinto Iturbe, Paula Kasares, Maria Pilar Lasarte, Manu Ruiz Urrestarazu, Pello Telleria, Patxi Uribarren, Juan Jose Zearreta eta Juan Jose Zubiri. Ezin etorria adierazi dute Xipri Arbelbide, Xabier Erdozia, J. M. Etxebarria eta Paskual Rekaldek.
- Batzordekidea: Erramun Osa.
- Langileak: Amaia Okariz, Gema Insausti, Lutxi Alberdi eta Itziar Rekalde.

Juan Jose Zearreta kudeatzaileak ekitaldiaren aurkezpen orokorra egin du. Ondoren, Xabier Kintana idazkariak, Barne Erregeletako 57.8 eta 57.9 ataletan esaten dena beste, ekitaldi akademikoaren nondik-norakoak azaldu ditu.

Maria Antonia Iribarren Imozko alkate andreak ongi etorria eman die bertaratu direnei. Ondoren Andres Urrutia euskaltzainburuak agur-hitzak esan ditu; besteak beste, euskaltzain berriak euskalgintzan duen eskarmentu luzea gogora ekarri du: «Esan gabe doa, Sagrario Aleman bera eta beraren modukoak behar ditugula gure hizkuntzaren bizi-irautea bermatu nahi badugu».

Euskaltzainburuak amaitu orduko, Andoni Sagarna eta Patxi Zabaleta euskaltzainek lagunduta, batzar aretora sartu da Sagrario Aleman *Berdetik horira* izeneko sarreara-hitzaldia irakurtzeko.

Sagrario Aleman: *Berdetik horira*

Bi ataletan banatu du Sagrario Alemanek sarrera-hitzaldia: batetik, hizkuntzaren transmisioa eta, bestetik, helduen euskalduntze-lana, bere bizitza zeharo markatu duten arloak. Ume eta gaztetako oroitzapenekin hasita, Etxaleku sorterriaz mintzatu da lehenik eta behin, Euskal Herriko beste hainbat gune euskaldunetan gertatu den eboluzioa azaldu nahian. Eta ondotik, helduen euskalduntzearen lanean bizi izandakoak bildu ditu.

Euskararen biziberritzeak azken 40 urteotan izan dituen gorabeherak aipagai izan ditu, panorama gazi-gozoa irudikatuz, prozesu guztietan bezala kasu honetan ere argi-itzalak daudelako. Euskarak prestigiorik ez zuen garaian izan zuen atzerakada aipatu du, eta eskolak elkartu zituztenean haurrak beren herrietatik atera zituztenekoa gogorarazi du, horrela haur euskaldunak gutxiengoa izatera behartuz. D eredia sortzeak irtenbide egokia eskaini dio eskola-munduari. Estatistikari dagokionez, populazioaren ehuneko ehun izanda ere, biztanle-kopurua eta adina ere kontuan hartzekoak dira. Bestetik, kanpotik etortzen diren erdaldunek ere eragina dute harremanetan. Etxeko euskara ahultzen ari da, euskara batuaren izenean bertako hitzak eta esamoldeak baztertuz. Alemanen ustez, euskararen erabilera horretan datza, hizkuntzaren lekuan lekuko nortasunari eustean, adibide franko jarritz.

Euskararekiko harreman horretan, herri euskalduneari berezkoa duten transmisio-tik, bestelako transmisiora jo du, helduen euskalduntze-alfabetatzera, Arturo Campion euskaltegiko irakasle izaki. Besteak beste, azken berrogei urteotan indarrean izan den euskalduntze-prozesuan Euskaltzaindiaren esku-hartzea izan du gogoan, Akademia zutabe nagusi izan baitzen euskaltegien mugimenduaren sorreran. Hausnarketa-gai izan du, halaber, tarte honetan euskaltegien ekarpena: gaur, atzo bezala, «helburua ahalik eta euskal hiztun gehien ahalik eta epe laburrenean erdiestea» delarik, nahiz eta ikasleen motibazioa, akaso, aldatuz joan den. Gazteenengan –gaineratu du– arrazoi pragmatikoak indar handia du halere. Aldaketak gora-behera, euskalduntze-lanak eboluzio sakona izan du: «Euskalduntzen hasi ginen garaian, guztiok ere ezjakinak ginen hizkuntzen irakaskuntzan». Altunaren «*Euskara hire laguna*», *Euskalduntzen* metodoa eta material modernoagoak etorri dira eta gaur egun ordenadore bitarteko autoikaskuntzaraino iritsiak gara.

Aurrerakada agerikoa da eta jendea euskalduntzen ari da, Alemanen esanetan «norbanakoaren ahaleginaz, baina lana arintzeko ahalik eta erraztasun handienak eman behar dizkiogu, zama guztia norbanakoaren bizkar utzi gabe». Ekin horretan, aitortzen du euskalduntzea oraindik sendotu gabe dagoela Nafarroan, eta hitzaldiaren azken tartean, Nafar Gobernuari zuzendu zaio, dirulaguntza politika behingoz aldatu dezan: «Normalizazioaren bidean abiatuko ahal da Nafarroako Gobernu! Oraindik berde dagoen helduen euskalduntzea behingoz ontzeko, behingoz horitzeko».

Patxi Salaberriren erantzuna: *Sagrario Alemanen ekarpena biziki garrantzizkoa da*

Gauza askok lotzen dute Patxi Salaberri, erantzuna emateaz arduratu dena, Sagrario Alemanekin, baita Etxaleku herriarekin ere. Biak ere lankide izanak dira Arturo Campion euskaltegian. Hori baino lehen, «euskara serio ikasten hasi nintzenean, Sagrarioaren anaia, Jose Manuel, izan nuen irakasle, eta gero, 1977 eta 1978an, hemen,

Alemandarren Etxalekuko etxean ikastaro labur-trinkoa egiteko aukera izan nuen». Ez Sagrariok bakarrik, euskal eremuetatik Iruñera joandako askok «ez dakite, oharkabeen ere, zenbat lagundu didaten niri eta ni bezala euskara etxean jasoa ez zuten beste irakasleei, ikasleei ez ezik».

Salaberriren esanetan, Sagrario Alemanek adierazia berretsiz, horretan datza euskararen benetako aberastasuna: nafarrek euskara batuari egin diezaioketen ekarpenik handiena Nafarroako herrietan hain ugaria den, hainbeste ñabardura dituen hiztegiarekin aberastea da batetik eta, esamoldeen munduan sartzen diren esaldi egin baina ez erabat finkatu horiekin osatzea, bestetik.

Orain, Euskaltzaindian berriz bat egin dutelarik, Salaberrik argi dauka Sagrario Alemanek lan faltarik ez duela izango Akademian: «Iruditzen zait Sagrarioaren ekarpena, hiztegi batua apailatzean etxean ikasitako hitzak sartzeari alegia, biziki garrantzizkoa dela euskararendako eta Nafarroarendako, irudi baitu Imotz alderdi hau, hein batez bederen, Iruñerriarekin edo Iruñerriaren iparraldeko zendea eta ibarrekin zegoela loturik hiztegiaren aldetik eta, beraz, Imozko hitzei sarbidea ematea erdararen bulkadaren aitzinean lekuak hustu behar izan zituen hizkerari sarbidea ematea dela, neurri batean».

Eta Alemanen hitzaldiaren hariari jarraikiz, Patxi Salaberrik adierazi duenaren arabera, «euskara helduei irakastea ere garrantzizkoa izan da azken hamarkadetan eta garrantzizkoa izanen da ondokoetan, eta seguru nago eremu honetan ere Sagrarioaren lana ezinbestekoa izanen dela bi «akademietan», Euskaltzaindian eta Arturo Campionen, gure hizkuntza irakatsi eta sustatzeko zereginetan».

Ekitaldiaren amaieran, Andres Urrutia euskaltzainburuak euskaltzain osoa dela adierazten duen diploma eta 27. zenbakia duen domina eman dizkio. Ondoren, banan-banan euskaltzain guztiek zoriondu dute.

Ekitaldi akademikoa amaitu denean honako opariak hartu ditu Sagrario Alemanek: Imozko Udalaren izenean, Maria Antonia Iribarren alkate andreak Mikel Okiñena etxalekuarraren eskultura bat eskaini dio; Jose Maria Facenda Etxalekuko kontzejuburuaren eskutik zazpi begi dituen makila hartu du; lagunaren izenean Pedro Aleman aitaren jaioterriaren puxkatto bat izan nahi duen oroigarria: Amaiurko paisajea erakusten duen koadroa; Etxalekuko elkartearen izenean Gartzzen Belokik saski bat oparitu dio; Arturo Campion euskaltegiko ordezkari batek Joseba Sarrionandiaren poema bat irakurri dio; San Fermin taldeko kantariek bi kanta abestu dituzte: *Goizean* eta *Euskal Herria*; Erkuden Flores, Itziar Flores eta Iñigo Goikoetxea musikariek *Nafarroa arragoa* jo eta kantatu dute.

Azkenik, Jose Maria Facenda Etxalekuko kontzejuburuak ekitaldiari bukaera eman dio, bertaratu direnak agurtuz eta Dorrotoa etxearen jabeei eskerrak emanez.

Ekitaldia eguerdiko 13:00etan bukatu da.

Andres Urrutia,
euskaltzainburua

Xabier Kintana,
idazkaria